

Solvändans Massage

Marie Kumlin,
Bruksgården Edsbruk. 070-394 08 36

Dennis Bil och Allservice

Edsbruk 0493-700 39

SRAB

Redovisningsbyrå
Helgenäs 070-372 27 97
info.srab@gmail.com

Västra Eds hembygdsförening

Medlemsavgift för 2024 enskild medlem 200 kr och 300 kr för familj till bg 5705-5006 eller swish 123 542 83 70.

Kolla på föreningens hemsida:
www.hembygd.se/vastraed
facebook:
Västra Eds hembygdsförening

Mars

2024

Glad Påsk!

Den period som brukar räknas in i påsken består egentligen av tre delar som vi har med oss som ett arv från den katolska tiden.

Fastlagen består av tre dagar: fastlagssöndagen (på sina håll även kallad kött- eller fläsk söndag), blå måndag (i södra Sverige "bullamåndag") och fettisdag. De här dagarna handlade om att äta rikligt så att man stod sig under den kommande fastan. Semlor, fastlagsbullar eller hetvägg, kärt barn med många namn, är väl bekant för de flesta. När den först omnämns på 1500-talet betyder det helt enkelt en fylld vetebulle. Den vetebulle med mandelmassa och gräddesom är vanlig idag dyker upp först på 1920-talet. Fastlagsris pyntade med band och pappersblommor dyker upp på 1700-talet och för drygt 150 år sedan börjar man sälja fastlagsris pyntade med färggranna fjädervippor på Hötorget i Stockholm. Under 1900-talet spreds denna sed över landet, men ersätts numera ofta av andra prydnader. Sedan kommer **Fastan** som varar fram till påskafton. Under den katolska tiden innebar det 40 dagars fasta under 46 dagar, söndagar ingick inte. Påbudet om fasta försvann i och med reformationen men har fortsatt betraktats som en period av allvar och enkelt leverne. De sista dagarna i fastan, dymmeln, inleds med dymmelonsdagen då man under den katolska tiden skulle linda in eller byta ut kyrkklockornas kläppar till träkläppar för att dämpa ljudet. Namnet på dagen, och även seden på sina håll, har levt kvar även om kyrkan avskaffade den redan 1571. Dymmeln var en farlig tid. Man fick inte arbeta med annat än det mest nödvändiga. All "kringgärning" skulle undvikas och allra helst sådan som gick runt. Bröt man mot detta skulle det bara gå på tok med det man tog sig för, och kvarnhjul, spinnrockshjul och andra hjul i rörelse skulle dessutom öka Kristus lidande. Man skulle för säkerhets skull rita kors på dörrar till såväl boningshus som fähus som skydd mot häxor, och ta in alla kvastar, räfsor och annat långt som häxorna kunde vilja använda som färdmedel under resan till Blåkulla, där de skulle hålla fest med den Onde.

PÅSKÖPPET

MAGASINET CAFÉ I VRÅKA

Långfredagen KL.11.00-15.00

Påskdagen KL.11.00-15.00

VÄLKOMMEN!

Eva & Svängis

PÅSK I VRÅKA

Välkomna på vår premiär under påskhelgen!
Hyllorna fyllda av glas, skålar och karaffer.

Jag håller öppet:
Långfredagen: 11-15
Påskdagen: 11-15

Hälsar Märta

På de flesta håll sägs häxorna ge sig av på skärtorsdagen och komma åter på påskdagen, vilket också är de dagar som deras sentida kopior påskkärringarna brukar kunna visa sig. Långfredagen, Jesu dödsdag, har ju varit en sorgens dag långt fram i tiden. Man skulle vara stilla och allvarlig, inte arbeta, inte leka eller roa sig och mathållningen skulle vara enkel och spartansk: salt sill, salt lax eller enkel gröt. Ända fram till 1969 var det förbjudet med offentliga nöjeställningar, och många minns nog den långa trista dagen med stängda affärer och allvarsam musik på radion även senare än så.

På påskafton firar vi påsk, eftersom vi alltid tycks börja firandet i förtid.

Den egentliga Påsken infaller ju först på påskdagen, och då först blir det dags för "Glad Påsk". Påskveckan är sedan veckan efter påsk. Vi har inte haft speciella mattraditioner till påsk, förutom ägg. Dels för att hönsen ofta börjat värpa vid den här tiden och för att ägg var förbjudet under fastan.

I vårt nordliga land ligger påsken i en usel tid för fest. Det är 8 månader sedan skörden, 6 månader sedan slakten och förråden är ganska tomma. Att slakta de små nyfödda lammen till lammstek skulle vara slöseri.

Först i slutet av 1800-talet med importen av livsmedel sker en förändring och under 1920-30-talen kan man få många tips om hur man kan äta och pynta till påsk genom tidskrifter och husmorsböcker. Påskharen dyker upp i Sverige i slutet av 1800-talet, som många av våra traditioner hämtad från Tyskland, men får inte lika stort genomslag här som nere i Europa. Här behåller påsktuppen huvudrollen i pynt och på påskkägg och påskkort

Källor: Nordiska museet "Glad Påsk", Maria Maxén och Helena Waldetoft Institutet för språk och folkminnen Påskmatens historia, Richard Tellström

Västra Eds hembygdsförening

Årsmöte sönd 17 mars 14.00

Klubbstugan i Helgenäs

Efter årsmötet

kl 15.00 visning av filmen

Kulturarvet - Västra Eds kyrkoruin

Ulla-Britta Stävmark berättar om den gamla kyrkans byggnadshistoria.

Kaffe och smörgåstårta 50 kr

Medarr Vuxenskolan

Tjust släktforskarförening

-Besöker oss onsd 20 mars kl 18.00. Klubbstugan Helgenäs.

-Maila gärna "släkt"-frågor innan mötet till

sockenbladet@hotmail.com eller ring 070 518 02 12, så skickar vi

frågorna vidare. Fika i pausen. 50 kr Välkomna!

Västra Eds hembygdsförening

Medarr Vuxenskolan

Västra Eds hembygdsförening

Måndag 11 mars kl 17.00 Styrelsemöte i klubbstugan i Helgenäs. Studiecirkel Föreningsutveckling. Medarr SV

Söndag 17 mars Årsmöte kl 14.00, se annons

Onsdag 20 mars Tjust släktforskarförening kl 18.00 se annons

Västra Eds PRO

Måndag 4 mars kl 13.00 i Bruksgården. Planering inför 2024. Kaffe och gott bröd. Välkomna!

Helgenäs IF och byalag

Vinprovning i klubbstugan i Helgenäs Den **5 april** Tema: Solens viner i Andalusien Ledare: Ove och Britt-Marie Köhler Tid: **18.00**

Priset brukar ligga runt 300 kr men kan bli ngt mer.

I priset ingår tapasrätter och provsmakningsviner samt ett glas vin till maten

Arr: Helgenäs IF och Byalag Kulturgruppen

Anmälan till Monika Hellman 0738144504

En överlevare från Estoniakatastrofen berättar

Kom och lyssna till Christer Eklöfs otroliga berättelse om när han var med på Estonia som förliste 1994 Plats: Klubbstugan Helgenäs Den **21 mars kl 18.00**

Entré 50 kr Då ingår kaffe och en smörgås

• Arrangör Helgenäs IF och Byalag Kulturgruppen

Välkomna! Ingen föransmälan

Västra Eds Intresse- och Idrottsförening

Årsmöte **Måndag 4/3 kl.18.00** Har du något du vill vi ska ta upp på årsmötet, så vill vi ha dina förslag två veckor innan mötet.

Välkomna Styrelsen

Västra Eds kyrka

Måndag 4/3 och 18/3 Andakt på Edshöjden kl. 14.00

Onsdag 6/3 13/3 20/3 27/3 Himlaskoj i kyrkan kl. 13.40

Söndag 10/3 Högmässa i kyrkan kl. 11.00 Kören medverkar. Kaffe.

Söndag 24/3 Gudstjänst med musik kl. 15.00 i kyrkan, Salongsorkestern medverkar. Kaffe

Söndag 31/3 Påskdagsgudstjänst kl. 18.00 Kören medverkar. Kaffe.